

9. Конституція України від 28 червня 1996 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

10. Козак В. Форми політичної участі громадян у державотворчих процесах. *Розбудова держави*. 2018. № 1-2. С. 62-65.

11. Козюбра М.І. Верховенство права – основоположний принцип правової і політичної систем України. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6972/Kozyubra_Pry%60ncy%60py%60_verhovenstva.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-76>

ПРИЧИНИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Фенюк Єлизавета Олегівна

студентка III курсу

Навчально-наукового інституту права

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

Збройний напад РФ на Україну став несподіваним як для українського політикуму і громадськості, так і для міжнародної спільноти.

Видатний військовий теоретик Карл фон Клаузевіц у класичній праці «Про війну» (1832-1834 роки), фундаментальні постулати якої актуальні й нині, писав: «Війна є продовженням політики іншими засобами». Так, свого часу, в грудні 1917-го, українська політика керованого Леніним уряду радянської Росії призвела до оголошення війни Українській Народній Республіці. Наслідком тієї війни, яка завершилася восени 1920 року, стало силове запровадження в Україні комуністичного режиму та включення її до складу СРСР. Відтоді будь-які форми українського національно-визвольного руху – чи то вимоги культурної автономії, чи то збройна боротьба УПА – радянська Росія рішуче придушувала, а його учасників жорстоко карала [1].

Було б хибно та наївно стверджувати, що після Другої світової у Європі між ще недавно ворогуючими націями та державами запанувала вселенська любов. Проте концепція «пробачаємо і просимо вибачення» поступово звела непорозуміння у цивілізованому світі до виключно дипломатичних непорозумінь і конфліктів на рівні окремих груп. В Москві ж державна агресивна політика як щодо всього світу, так і, передусім, щодо сусідніх держав з різним ступенем інтенсивності визначала все спрямування

державної машини. Після низки провалів спроб московської політики поглинути назад Україну за білоруським сценарієм, ймовірність прямої військової агресії ставала неминучою. Проте, після початку реальної російської військової агресії у 2014-му більшість наших співгромадян наївно сподівались, що стан замороженого конфлікту триватиме вічно та ігнорували факт, що усі заморожені конфлікти рано чи пізно переростають у гарячу фазу протистояння.

Відкритими складовими російської збройної агресії проти України, що розпочалася 2014 року, є:

- Російське збройне вторгнення до Криму у лютому-березні 2014 року (з подальшим початком тимчасової окупації півострова Росією 20 лютого 2014).

- Війна на сході України (на Донбасі) з квітня 2014 року, яка розпочалася зі створення під прикриттям «народних» виступів спецслужбами РФ терористичних так званих Донецької і Луганської «народних республік» та тривала до початку широкомасштабного вторгнення.

- Широкомасштабне вторгнення Росії в Україну з 24 лютого 2022 року, яке розпочалося після тривалого військового нарощування та визнання Росією своїх маріонеткових утворень ДНР та ЛНР як незалежних держав.

Основними передумовами виникнення протистояння Росії й України, яке переросло у збройну агресію Росії проти України, є системна криза російської державності, яка трансформується російським політикумом у намагання відновити російську імперію, розширити контроль над частиною світу й утримати за собою світову гегемонію, втрачену з розпадом СРСР та економічним занепадом [2].

О. Дугін у своїй книзі «Основи геополітики: Геополітичне майбутнє Росії» 1997 року, яка мала значний вплив на російську військову, поліцейську та зовнішньополітичну еліту, стверджував, що Україна повинна бути анексована Російською Федерацією, тому що нібито «Україна як держава не має геополітичного значення, особливого культурного імпорту чи загальнолюдського значення, географічної унікальності, етнічної винятковості, її певні територіальні амбіції становлять величезну небезпеку для всієї Євразії і без вирішення проблеми «українського питання» говорити про континентальну політику взагалі безглуздо. Не можна дозволити Україні залишатися незалежною, якщо вона не буде санітарним кордоном, що було б теж неприпустимо» [3]. Книга мала колосальний вплив на зовнішню політику В. Путіна, що врешті призвело до російсько-української війни.

Чому Росія так параноїдально намагається знищити не лише Україну, а й знецінити та ліквідувати міжнародні інститути та світовий порядок? Річ

у тім, що авторитарна система не може комфортно вживатися з демократичними урядами, які існують в принципово іншій системі координат, а це, відповідно, є перешкодою для задоволення Москвою своїх реваншистських настроїв. Тому поведінка московської влади, нехтування всім міжнародним правом і своїми зобов'язаннями за міжнародними конвенціями та договорами є аж ніяк не поведінкою слона у посудній лавці. Це системно продумана стратегія, спрямована на руйнування світового порядку, знецінення демократії в усьому світі та побудови нового світопорядку вже за московським сценарієм.

Президент В. Зеленський назвав причину того, чому російська федерація вдалася до війни проти України. Він вважає, що країна-агресор намагається таким чином повернути свій вплив [4]. Серед інших причин війни варто назвати наступні: значна частина російськомовного населення на сході України, наявність великого впливу російських ЗМІ та російської церкви, гібридна природа ведення війни Росією проти України. Все це призвело до прямого та непрямого залучення російської православної церкви до збройної агресії проти України. Серед непрямого залучення РПЦ до агресії проти України можна відзначити послання Московського патріарха Кирила Константинопольському патріарху Варфоломію, в якому патріарх Кирило заявив, що, починаючи з Майдану, «розкольники» (тобто УПЦ КП) і уніати «відкрито закликали до викорінення Православ'я» на теренах України, а «з початком бойових дій уніати і розкольники, отримавши в руки зброю, під виглядом антитерористичної операції стали здійснювати пряму агресію щодо духівництва канонічної Української Православної Церкви на сході країни».

Окрім непрямого залучення церкви, зафіксовані також факти прямої її участі в агресії. Зокрема було виявлено, що деякі терористичні угруповання Росії зосереджувались при церквах, а окремі «святі отці» брали безпосередню участь у бойових діях проти України [5].

Джерелом загострення міжнародних відносин є неспівпадіння інтересів багатьох держав, економічних союзів або військово-політичних блоків. Предметом суперечностей є території, кордони, прагнення посісти домінуюче становище в регіоні, протистояння економічних, політичних інтересів країн, що розвиваються, негативні етнічні стереотипи, релігійні протиріччя тощо. Для успішного подолання конфліктів необхідні, насамперед, взаєморозуміння, взаємні поступки і компроміси конфліктуючих сторін. Ефективне вирішення конфліктів можливе за умови визнання його учасниками необхідності йти на компроміси, поступки і взаємні компенсації.

Фінальною ланкою протистоянні Росії проти України, яка нині переросла у фазу відкритої збройної агресії, є системна криза російської державності, зумовлена намаганнями російського політикуму відновити

Російську імперію, розширити контроль над частиною світу, утримати за собою світову гегемонію, втрачену після економічного занепаду та розпаду СРСР. Насправді, ця війна ведеться вже понад 300 років з метою забезпечити російський контроль над Азовським і Чорним морем, українською територією та її природними ресурсами, зокрема землею [6].

Україна обов'язково переможе. Будуть створені міжнародні фонди по реконструкції зруйнованої інфраструктури, відбудеться тектонічний зсув у сприйнятті нашої країни в світі.

Література:

1. Василенко В. А. Російсько-Українська війна 2014 року. *Український тиждень*. URL: http://i.tyzhden.ua/content/photoalbum/2014/10_2014/17/26-42.pdf
2. Український вектор геополітики Росії: Передумови війни. Частина 2. Архів оригіналу за 7 листопада 2017. URL: <https://web.archive.org/web/20171107031351/https://ua.112.ua/statji/ukrainsky-i-vektor-heopolityky-rosii>
3. Dunlop J. Aleksandr Dugin's Foundations of Geopolitics. *Demokratizatsiya: The Journal of Post-Soviet Democratization* (Institute for European, Russian and Eurasian Studies (George Washington University)). URL: https://zaxid.net/pro_nadumani_privodi_i_spravzhni_prichini_viyni_n1543648
4. Причини наступу Росії зі слів Президента URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/04/23/novyna/polityka/zelenskyj-nazvav-prychyny-pochatku-vijny-rosiya-zavzhdy-xotila-maty-vplyv-ukrayinu>
5. Якби не УПЦ МП, в Україні не було б війни – Філарет. URL: <https://www.dw.com/uk/rosiia-proty-ukrainy-yak-diishlo-do-velykoi-viiny/a-60242572>
6. Анатомія Російсько-Українського конфлікту. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/5937>